

Archeologienota Heist-op-den-Berg, Lostraat Programma van maatregelen

Inhoud

1	Gemotiveerd advies.....	3
1.1	Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek.....	3
1.2	Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein	4
1.3	Impactbepaling	5
1.4	Bepalingen van maatregelen	5

1 Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

1.1 Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek voor het plangebied *Heist-op-den-Berg Lostraat* werden niet voldoende gegevens verzameld om de aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Desondanks kan een gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt laag geacht. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- Bodem: Volgens het reeds uitgevoerde landschappelijke booronderzoek bestaat het noordelijke deel (zie boring 5, 8, 11) uit matig natte tot natte zandleemgronden met een AC-, C- of xC-bodemopbouw. In het zuidelijke deel is een iets drogere bodemconditie waargenomen. Verder is een diepteverstoring van ca 60 cm waargenomen in boring 11, van ca 40 cm in boring 5.
- Bewaringsomstandigheden bodemarchief: Er werden weinig tot geen gekende verstoringen bestaande uit bebouwing waargenomen voor de 18^e tot en met de 21^e eeuw. Wel werd de natte bodemconditie zowel tijdens het landschappelijk booronderzoek als het proefsleuvenonderzoek aangetoond. Bovendien is er ter hoogte van de 'Loop van Riemen' sprake van een aangetaste C-horizont ten gevolge van diepploeging.
- Archeologisch onderzoek project 2017C2: Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden in de meest noordelijke werkputten (1 t.e.m. 3), met uitzondering van één cluster slecht bewaarde ijzertijdbewoningssporen (diepploegen), geen relevante archeologische waarden aangetroffen.
- Geplande werken: De geplande werken zullen, met uitzondering van het gebied waar reeds een proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd, een versturende impact hebben op mogelijke aanwezige archeologische waarden voor een oppervlakte van ca 7.450 m². Zo zal een oppervlakte van ca 2.197 m² een diepteverstoring van ca 2 à 44 cm, een oppervlakte van ca 3.871 m² een diepteverstoring van ca 44 à 109 cm en een oppervlakte van ca 1.380 m² een diepteverstoring van ca 40 cm kennen. Wanneer de gegevens uit de nabijgelegen boringen 5 en 11 (project 2017B352), waar sprake was van een verstoring tot -40 cm en tot -60 cm, in rekening worden gebracht, is een vermindering van het totale oppervlakte van de geplande werken reëel.

Bovendien is het te verstoren gebied van ca 7.450 m² verspreid over 3 zones. Zo zou verder archeologisch onderzoek ter hoogte van de verharde weg (oostelijk deel van het plangebied) en het bufferbekken (zuidelijk deel van het plangebied) weinig tot geen kenniswinst opleveren ten gevolge van het beperkte oppervlak.

Bovenstaand overzicht toont aan dat middelhoge verwachting op archeologisch potentieel voor de steentijden tot en met de volle middeleeuwen, vastgesteld door de nabije archeologische waarden, de paleolandschappelijke ligging en afwezige gekende verstoringen, moet bijgesteld worden naar een lage verwachting. Deze nieuwe verwachting is gebaseerd op de relatief natte bodemcondities die vermoedelijk niet gunstig waren voor een nederzettingslocatie, de aangetaste C-horizont ter hoogte van de 'Loop van Riemen' en de verspreide ligging van de te verstoren zones.

De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de mogelijke resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zal opleveren.

1.2 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein

In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Paleolandschappelijke ligging: Het projectgebied bevindt zich in de subcuesta van Heist-op-den-Berg op 1,5 km ten westen van de vallei van de Grote Nete. Bovendien is het plangebied gelokaliseerd op de zuidelijke helling van de 'Heitse Berg' en wordt het doorkruist door de 'Loop van Riemen'. Deze ligging had vermoedelijk een zekere aantrekkingskracht voor menselijke occupatie vanaf de prehistorie.
- Bodem: Het plangebied kent volgens de bodemkaart van Vlaanderen 3 varianten op een zandleembodem. Zo is er sprake van het sLhc-bodemtype, een natte bodem met een sterk gevlekte en/of verbrokkelde textuur B horizont, het Pdm(g)-bodemtype, een natte bodem met een 60 cm dikke Ap-horizont en het Scm(g)-bodemtype, een matig droge bodem met eveneens een 60 cm dikke Ap-horizont.
Volgens het reeds uitgevoerde landschappelijke booronderzoek (project 2017B352) is er in het noordelijke deel van het plangebied (sLhc-bodemtype) echter geen gevlekte en/of verbrokkelde B-horizont voor handen. De matig natte tot natte conditie van de zandleemgronden met een AC-, of C-bodemopbouw is wel bevestigd. Tevens vertoonde boring 5 een verstoring tot ca -40 cm, boring 11 tot ca -60 cm. Langsheen de 'Loop van Riemen' vormden zich door een oxidoreductieproces roestbanken, die een slechte waterhuishouding bewerkstelligden. Diepploegen bood hier een oplossing, maar tastte zodoende de C-horizont en bijgevolg relevante archeologische waarden aan.
- Cartografische bronnen 18^e en 20^e eeuw: Op basis van het uitgevoerde cartografische bureauonderzoek kan als besluit gesteld worden dat het onderzoeksgebied in de 18^e en 19^e eeuw geen bebouwing kende. Het plangebied was grotendeels gesitueerd in het bosbestand 'Braeght Bosch', dat vanaf het eind van de 19^e eeuw en de eerste helft van de 20^e eeuw geleidelijk aan verdween. Nadat het bosbestand gerooid was, werden de gronden als akkerland gebruikt.
- CAI-waarden: In de wijde omgeving (max. 2,5 km t.o.v. plangebied) zijn enkele archeologisch gedocumenteerde waarden voor handen. Er is sprake van lithisch materiaal uit het mesolithicum, een reeds verdwenen grafheuvel uit de metaaltijden en twee laatmiddeleeuwse hoven. Verder is op 250 m ten noorden van het plangebied een nederzetting uit de ijzertijd/Romeinse periode aangetroffen. Bovendien werden ook sporen uit de volle middeleeuwen en uit de 18e eeuw aangesneden.

- Gekende verstoringen: Het plangebied is, met uitzondering van 3 serres voor privégebruik, onbebouwd. Zowel op de topografische kaarten als de orthofoto's, die voor de 20e en 21e eeuw voor handen zijn, werd het plangebied weergegeven als akker- en weiland.
- Geplande verstoringen: Binnen het onderzoeksgebied wordt een zwembadcomplex met halfverharde parking, een waterbekken en parkzone gepland. De zone waar het zwembad en de parking worden gepland, is reeds archeologisch onderzocht. Binnen de overige zone zal een oppervlakte van ca 7.014 m² door de aanleg van een bufferbekken, een overstromingszone en een verharde weg verstoord worden.

Op basis van de landschappelijke, bodemkundige en archeologische gegevens kunnen we stellen dat het plangebied naar alle waarschijnlijkheid sinds lange tijd interessant was voor ingebruikname door de mens. In de ruimere omgeving zijn immers aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid voor de periode steentijden-late middeleeuwen.

Daar staat tegenover dat de natte bodemcondities verre van ideaal zijn voor een vestiging in eender welke archeologische periode. Daarnaast zullen mogelijke archeologische waarden ter hoogte van de 'Loop van Riemen' ten gevolge van diepploegen reeds (deels) aangetast zijn. Verder werden tijdens het proefsleuvenonderzoek (project 2017C2) in de meest noordelijke werkputten (1 t.e.m. 3), met uitzondering van één cluster slecht bewaarde ijzertijdbewoningssporen (diepploegen), geen relevante archeologische waarden aangetroffen. Zowel de natte gronden, het diepploegen in de beekvallei, als de weinige en reeds aangetaste archeologische sporen aangesneden tijdens het proefsleuvenonderzoek zorgen voor een herziening van een middelhoge naar een lage verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit alle perioden.

1.3 Impactbepaling

Op basis van het bureauonderzoek en het eerder uitgevoerd landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek voor een deel van het plangebied is gebleken dat voor het plangebied *Heist-op-den-Berg Lostraat* een lage verwachting op de aanwezigheid van intacte archeologische resten kan worden vastgesteld.

De vermelding van enkele archeologische waarden en de ligging op de zuidelijke hellingsflank van de 'Heitse Berg' stelden een middelhoge archeologische verwachting op voor het plangebied, maar aangezien het projectgebied relatief natte gronden kent, er sprake is van diepploeging in de beekvallei, er weinig en reeds aangetaste archeologische sporen aangesneden werden tijdens het proefsleuvenonderzoek, de geplande verstoring vermoedelijk niet overal dieper reikt dan de huidige verstoring en een verspreide ligging heeft, is de verwachting van middelhoog naar laag bijgesteld voor archeologische resten uit alle perioden.

BAAC Vlaanderen bvba adviseert geen archeologisch vervolgonderzoek bij de nieuwbouw van een zwembadcomplex met bijhorende parkeergelegenheid, wegenis, waterbekken en parkzone.

1.4 Bepalingen van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor-) onderzoek. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.